

Barbara Karlikowska
Akademia Finansów i Biznesu Vistula – Warszawa

Sprawozdawczość niefinansowa

Streszczenie

Stale rosnące zainteresowanie tematyką społecznej odpowiedzialności biznesu zmusza osoby stojące na czele organizacji do zmiany spojrzenia na prowadzony biznes i zwrócenia szczególnej uwagi na interesariuszy wewnętrznych oraz zewnętrznych. Niestety, analizując raporty poświęcone tej tematyce w odniesieniu do organizacji funkcjonujących w Polsce można odnieść wrażenie, że zagadnienie to nie jest w centrum zainteresowań, ale wraz z napływem kapitału zagranicznego krąg zainteresowanych rośnie z roku na rok. W części pierwszej starano się przybliżyć zagadnienia związane z raportowaniem aktywów niematerialnych, a następnie wskazać na znaczenie GRI. Analizie poddano dostępne raporty poświęcone sprawozdawczości CSR przygotowane przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu (FOB) oraz KPMG. Wydaje się, że kierunek sprawozdawczości zintegrowanej finansowej i niefinansowej jest wymogiem czasów i każda organizacja chcąca zaistnieć i utrzymać się na rynku w warunkach konkurencji powinna podjąć wysiłek związany z przygotowywaniem takich raportów.

Słowa kluczowe: *Corporate Social Responsibility - CSR, społeczna odpowiedzialność biznesu, Global Reporting Initiative - GRI, sprawozdawczość niefinansowa, sprawozdania finansowe.*

Kody JEL: G00

Wstęp

W ostatnich latach możemy zaobserwować wiele zmian związanych z raportowaniem/sprawozdawaniem działalności przedsiębiorstw. Pierwszym krokiem było wprowadzanie ujednoliconych sprawozdań finansowych przez przyjęcie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości i Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej. Krok ten pozwala analizować, porównywać i oceniać kondycję finansową przedsiębiorstw. W tym miejscu warto się zastanowić, czy dobre wyniki finansowe są jedynym czynnikiem (wskaźnikiem) pozycji przedsiębiorstwa na rynku. Otóż nie, we współczesnym świecie warunkiem zaistnienia w świadomości społecznej jest „chwalenie się” swoją działalnością. Takie aktywa niematerialne, jak marka, reputacja czy zaufanie społeczne odgrywają równorzędną (o ile nie większą) rolę w wycenie wartości przedsiębiorstwa.

Niestety, tych informacji nie znajdziemy w sprawozdaniach finansowych. Gdzie więc ich poszukiwać? Służą temu raporty społeczne (zrównoważonego rozwoju), w których znajdziemy informacje na temat oddziaływania na społeczeństwo i środowisko.

Niezmiernie istotną dla poprawnego raportowania rolę odgrywa właściwe podejście i zrozumienie, czym właściwie jest społeczna odpowiedzialność biznesu (*Corporate Social Responsibility – CSR*).

Zgodnie z normą PN-ISO 26 000 CSR, czyli „Guidance on Social Responsibility”, polega na „odpowiedzialności organizacji za wpływ jej decyzji i działań na społeczeństwo i środowisko zapewnione przez przejrzyste i etyczne postępowanie, które:

- przyczynia się do zrównoważonego rozwoju, w tym dobrobytu i zdrowia społeczeństwa,
- uwzględnia oczekiwania interesariuszy,
- jest zgodne z obowiązującym prawem i spójne z międzynarodowymi normami postępowania,
- jest zintegrowane z działaniami organizacji i praktykowane w jej relacjach¹.

PN-ISO 26000 to zbiór wytycznych dotyczących CSR zdefiniowanej jako „odpowiedzialność organizacji za wpływ podejmowanych przez nią decyzji i działań na społeczeństwo i środowisko, poprzez przejrzyste i etyczne zachowanie w kluczowych obszarach, takich jak:

- ład organizacyjny,
- prawa człowieka,
- praktyki z zakresu pracy,
- środowisko,
- uczciwe praktyki operacyjne,
- zagadnienia konsumenckie,
- zaangażowanie społeczne i rozwój społeczności lokalnej².

Norma PN-ISO 26000 jest przeznaczona dla wszystkich organizacji: biznesowych, administracji rządowej i samorządowej oraz trzeciego sektora. Norma ta nie podlega certyfikacji, jest zbiorem praktyk i standardów dających możliwość dobrowolnego ich stosowania przez organizację. Każda organizacja może posługiwać się tą normą, jeżeli postępuje zgodnie z jej zasadami. Można wybrać te obszary, które dotyczą naszej organizacji i dostosować się do nich. Według ISO 26000, społeczna odpowiedzialność to odpowiedzialność organizacji za wpływ jej decyzji oraz działań na społeczeństwo i środowisko poprzez etyczne i przejrzyste zachowanie.

Raportowanie aktywów niematerialnych

Wprowadzenie raportów zrównoważonego rozwoju stało się jednym z naczelných zadań Unii Europejskiej w latach 2011-2014. Komisja Europejska położyła szczególny nacisk na usprawnienie publikowania danych dotyczących społeczeństwa i środowiska. Dnia

¹ <http://odpowiedzialnybiznes.pl/hasla-encyklopedii/spoleczna-odpowiedzialnosc-biznesu-csr/> [dostęp: 06.03.2015].

² <http://odpowiedzialnybiznes.pl/hasla-encyklopedii/iso-26-000/> [dostęp: 06.03.2015].

16 kwietnia 2013 roku Komisja przedstawiła swoje stanowisko w sprawie nowelizacji dyrektyw UE dotyczących rachunkowości. Celem wprowadzonych zmian było podniesienie przejrzystości przedsiębiorstw europejskich w omawianych obszarach co winno zagwarantować o dłuższej perspektywie wzrost gospodarczy.

Zgodnie z propozycją UE, firmy zatrudniające ponad 500 pracowników, mające sumę bilansową powyżej 20 mln euro lub obrót netto powyżej 40 mln euro, będą zobowiązane do ujawniania w swoich rocznych sprawozdaniach informacji na temat polityki, wyników i ryzyka dotyczących zarządzania środowiskowego, zagadnień społecznych, relacji z pracownikami, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji i łapówkarstwu oraz kwestii różnorodności w organach zarządzających i kontrolnych³.

Ustawodawstwo polskie przewiduje obowiązek publikowania danych pozafinansowych. Mówi o tym Art. 49 pkt 3 ustawy o rachunkowości⁴. Szczegółowe wytyczne dotyczące informacji jakie sprawozdanie winno zawierać znajdziemy w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku⁵.

Wymienione przepisy prawa prowadzą do zmian w tradycyjnym systemie sprawozdawczości przedsiębiorstw. Zmiany te przebiegają dynamiczne i wiążą się rozszerzaniem informacji ujawnianych w raportach. Klasyczne sprawozdanie finansowe staje się raportem biznesowym, odpowiadającym zapotrzebowaniu na tego typu informacje ze strony interesariuszy przedsiębiorstwa i umożliwiającym obiektywniejszą wycenę przedsiębiorstwa.

W tym miejscu warto przytoczyć dane z raportu *Badanie wartości niematerialnych w wartości rynkowej Ocean Tomo, LLC* z dnia 5 marca 2015 roku.

Jak widać na wykresie 1, z roku na rok wzrasta udział wartości aktywów niematerialnych w wartości rynkowej przedsiębiorstwa. W 1975 roku wartość ta wynosiła tylko 17%. W kolejnych dziesięcioleciach wzrosła do 68% (1995 rok), by ustabilizować się na poziomie 80% na kolejne lata (2005-2010). Badanie przeprowadzone na początku 2015 roku (w marcu) wskazało na wzrost tego parametru o kolejne 7%. Świadczy to o tym, że sprawozdania finansowe ewoluować winny w następujących płaszczyznach:

- informacje finansowe uzupełniane są informacjami niefinansowymi,
- informacjom liczbowym towarzyszą informacje opisowe.

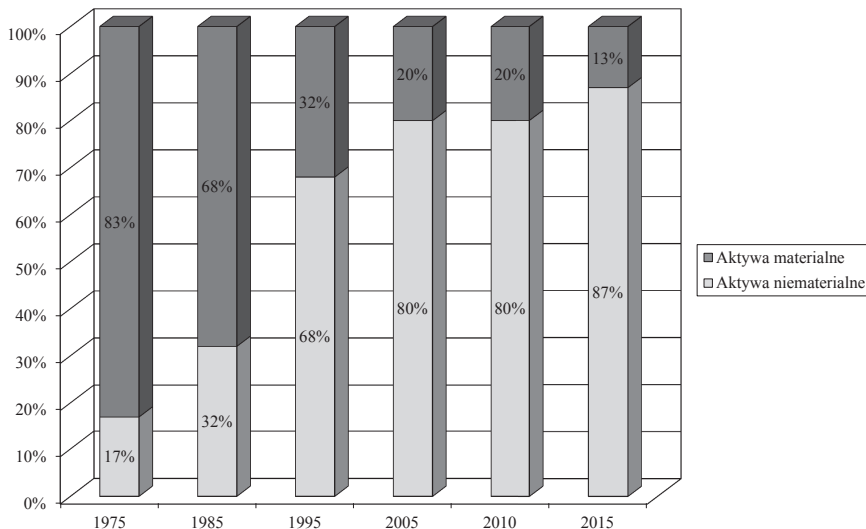
³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca Dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/384 w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności poprzez niektóre duże spółki oraz grupy, Strasburg, 16.04.2013.

⁴ Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz.U. z 1994 r. Nr 121, poz. 591).

⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. z 2009 r. Nr 33, poz. 259).

Wykres 1

Udział wartości niematerialnych i materialnych w wartości rynkowej indeksu S&P 500

Źródło: *Annual Study of Intangible Asset Market Value from Ocean Tomo, LLC*, <http://ww1.prweb.com/prfiles/2015/03/05/12564104/Components%20of%20S&P%20500%20Market%20Value.jpg> [dostęp: 07.03.2015].

O ile czynniki materialne są znane od wielu lat, dokładnie opisane i ich raportowanie nie przysparza żadnych problemów, o tyle czynniki niematerialne wciąż traktowane są jak coś nowego, nie zawsze do końca zdefiniowanego i opisanego. Do najistotniejszych czynników niematerialnych z pewnością można zaliczyć:

- pozycję przedsiębiorstwa na rynku, wizerunek, reputację czy prestiż,
- kontrakty środowiskowe,
- relacje z interesariuszami,
- CSR,
- wdrażanie w życie strategii,
- przywództwo i styl zarządzania,
- uczciwość, wiarygodność, zaufanie,
- zasoby wiedzy, kapitał intelektualny, kapitał ludzki,
- innowacyjność (we wszystkich jej odmianach),
- marketing,
- komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna,
- oraz wiele innych czynników⁶.

⁶ https://www.mr.gov.pl/media/15931/Raportowanie_Zintegrowane_Poradnik_2013.pdf [dostęp: 06.03.2015].

Podmioty ujawniają wyżej wymienione dane nie tylko obligatoryjnie w związku z wymaganymi regulacjami prawnymi, ale również dokonują ujawnień dobrowolnych. Raport nie koncentruje się na wartościach historycznych, ale również dostarcza informacji o charakterze prospektywnym (Marcinkowska 2004, s. 9).

Tabela 1**Raportowanie finansowe i biznesowe – kierunki zmian**

Sprawozdawczość finansowa	Sprawozdawczość biznesowa
Orientacja na właścicieli	Orientacja na interesariuszy
Ograniczona dostępność	Bardzo duża dostępność
Koncentracja na wynikach finansowych	Koncentracja na tworzeniu wartości
Podstawa; regulacje prawne	Podstawa; wymogi rynkowe
Sprawozdania finansowe	Szerszy zakres prezentacji wyników
Informacje na temat wyników i perspektyw wychodzące od spółki	Informacje dostępne z różnych źródeł
Historyczne wyniki	Większy nacisk na perspektywy
Koszt historyczny	Wartość rynkowa
Weryfikacja kont i sprawozdań	Atestacja całego systemu sprawozdawczości
Okresowa sprawozdawczość	Ciągła sprawozdawczość
Informacja zestandaryzowana	Informacja zindywidualizowana
Zorientowana narodowo	Zorientowana globalnie
Statyczny system	Stale zmieniający się model
Dystrybucja informacji	Dialog
Forma papierowa	Forma elektroniczna

Źródło: opracowano na podstawie: Marcinkowska (2004, s. 76).

Według G. Świdorskiej (2007, s. 330), efektywny raport biznesowy, zaspokajający zapotrzebowanie informacyjne interesariuszy, powinien obejmować opis otoczenia, czyli warunków zewnętrznych, analityczny wykaz kluczowych czynników sukcesu w kreowaniu wartości, ujawnienia dotyczące planów strategicznych i operacyjnych, analizę konkurencyjności działań jednostki oraz analizę i raport dotyczący ryzyka.

Zestawienie różnic i podobieństw w sposobie raportowania finansowego i biznesowego przedstawiono w tabeli 1.

Zgodnie z przeprowadzonym badaniem *G4 Development Full Survey Report 2012*, można stwierdzić, iż największe korzyści z raportowania niefinansowego pojawiają się w obszarze związanym z ryzykiem, szansami i oddziaływaniem organizacji, budową zaufania wśród kluczowych klientów, zarządzaniem reputacją, informacjami nt. alokacji zasobów strate-

gicznych szans. Prezentacja raportów tego typu przyciąga również inwestorów zewnętrznych ułatwiając dostęp do kapitału akcyjnego czy dłużnego.

Najistotniejszą korzyścią jest jednak przejrzystość, wiarygodność i transparentność, którą osiąga się stosując zasady sprawozdawczości zrównoważonej. Ma to swoje przełożenie w obszarach niematerialnych, jakimi są relacje z otoczeniem, interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Działania te wymagają również wprowadzenia wielu zmian i ciągłego doskonalenia procesów wewnątrz organizacji, co pozwala na podnoszenie jakości we wszystkich obszarach prowadzonej działalności.

Spśród 250 największych na świecie firm, które zostały przebadane pod kątem raportowania zrównoważonego rozwoju, wynika, że do głównych powodów sprawozdawania możemy zaliczyć:

- budowanie reputacji lub marki (67%),
- kwestie etyczne (58%),
- motywowanie pracowników (44%),
- innowacje i uczenie się (44%),
- zarządzanie ryzykiem i jego redukcja (35%)⁷.

Natomiast w przypadku raportowania GRI w próbie 738 przebadanych firm stwierdzono, że do podstawowych powodów raportowania zaliczono:

- zapewnienie przejrzystości w zakresie szans, ryzyk i oddziaływania organizacji na interesariuszy (70%);
- budowę zaufania wśród kluczowych interesariuszy (67%);
- zaangażowanie inwestorów, pracowników i pozostałych interesariuszy (62%);
- zarządzanie reputacją (53%);
- poprawienie wyników organizacji (zakomunikowanie decyzji o alokacji zasobów oraz strategii redukcji kosztów) (45%)⁸.

Raportowanie społeczne – *Global Reporting Initiative (GRI)*

Jednym z podstawowych instrumentów użytecznych w przygotowywaniu raportów uwzględniających odpowiedzialność społeczną są *Sustainability Reporting Guidelines*, opublikowane w czerwcu 2000 roku przez *Global Reporting Initiative (GRI)*. Konstrukcja tych sprawozdań pozwala na zebranie kwestii ekonomicznych, społecznych i środowiskowych w jednym miejscu. Doskonalenie sposobów raportowania doprowadziło do wydania w maju 2013 roku czwartej serii GRI, znanej jako GRI G4 – wytyczne do raportowania zrównoważonego rozwoju. Celem opublikowania wytycznych jest:

- ustrukturyzowanie i dostarczenie przejrzystych oraz spójnych zasad raportowania zrównoważonego rozwoju;

⁷ http://seg.org.pl/sites/seg13.message-asp.com/files/seg_esg_ksiadzka_www_ostateczne.pdf [dostęp: 10.03.2015].

⁸ Tamże.

- zachęcenie organizacji do przedstawienia wiarygodnych raportów poprzez wskazane najważniejszych aspektów dla ich modelu biznesowego (Borowiec 2013, s. 57).

W treści raportów znaleźć można opis misji, strategii oraz polityki społecznej odpowiedzialności raportowanej firmy. Wszelkie informacje wyrażone są za pomocą programów, wskaźników i procedur z zakresu polityki ekonomicznej, środowiskowej i społecznej, zgodnymi ze standardami GRI.

Uniwersalizm zasad GRI pozwala na ich wykorzystanie także na różnych etapach tworzenia, implementacji oraz komunikowania strategii CSR. Korporacje, stosując w procesie raportowania wytyczne GRI, zobowiązane są do tworzenia raportu społecznego w sposób szablonowy. Muszą uwzględniać niezbędne informacje i dane z kompleksowej działalności. Przejrzysty i całościowy raport przygotowany zgodnie z GRI pozwala jego odbiorcy wymiernie ocenić zakres działań społecznie odpowiedzialnych (Borowiec 2013, s. 57).

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w poradniku GRI raportowanie winno być prowadzone w pięciu etapach (*Cykl raportowania...* 2011):

- Przygotowanie – obejmuje ogólny obraz tego, co może zawierać raport końcowy, proces dotarcia do tego etapu oraz sposoby przygotowania organizacji do przejścia rzez ten proces.
- Zaangażowanie – pokazuje, jak identyfikować głównych interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych oraz jak omawiać ich wątpliwości w celu podjęcia decyzji na temat kwestii raportowania.
- Definiowanie – pomaga określić zawartość raportu na podstawie wkładu interesariuszy, oceny w odniesieniu do podstawowych zasad raportowania oraz analizy bieżących zobowiązań organizacji możliwości pomiaru. Na tym etapie decyduje się także, jakiego rodzaju modyfikacje wewnętrzne mogą być wymagane w celu umożliwienia poprawy, oraz które aspekty i wskaźniki zostaną dodane do przyszłych raportów.
- Monitorowanie – opisuje, w jaki sposób gromadzić informacje potrzebne do raportowania wskaźników i jak zapewnić jakość danych. Na tym etapie pojawiają się pomysły dotyczące zwiększenia efektywności gromadzenia danych i ich analizy.
- Raportowanie – pomaga zrozumieć faktyczną dynamikę wyboru formatu raportu, pisanie go i kończenia.

Wytyczne GRI są regularnie aktualizowane i dostosowywane do ewoluujących praktyk raportowania. Na wytyczne składają się:

- 10 zasad raportowania (por. schemat 1),
- Ogólne wskaźniki (*General Standard Disclosure*), w tym:
  - Profil organizacji, jej podejście do zarządzania.
  - Profil raportu.
  - Sposób zaangażowania interesariuszy.
  - System ładu organizacyjnego oraz etykę.

- Szczegółowe wskaźniki (*Specific Standard Disclosure*), w tym:
- Podejście do zarządzania (*Disclosure on Management Approach*).
- Trzy kategorie wskaźników: ekonomiczny, społeczny i środowiskowy, zawierających 46 różnych aspektów.
- Aplikacja wytycznych z dwiema opcjami:
  - *Core*,
  - *Comprehensive*,
  - Nowość: odnośniki do tych standardów⁹.

Schemat 1

Zasady GRI dotyczące definiowania zawartości raportu oraz jakości prezentowanych treści

Źródło: Borowiec (2013, s. 57).

Podstawową kategorię wskaźników odpowiadających wymogom GRI stanowią informacje odnoszące się do sytuacji ekonomicznej firmy. Powiązanie ich z informacjami dotyczącymi ogólnymi daje pogląd o oddziaływaniu firm na środowisko społeczne. Wskazują również kierunki dalszego rozwoju zrównoważonego firmy. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne zostały zebrane i przedstawione w tabeli 2.

Analizując wytyczne można stwierdzić, iż najistotniejsze są zasady raportowania. Umożliwiają one przeprowadzenie samego raportowania w sposób pozwalający zrozumieć wpływ organizacji na środowisko społeczne i ujęcie w raporcie najistotniejszych zagadnień. Wskaźniki stanowiąc mają tylko narzędzie do opisanie tych zagadnień.

Jest to ujęcie odmienne od klasycznego sprawozdania finansowego, w którym dane są prezentowane przede wszystkim z wykorzystaniem wskaźników. Każdy obszar sprawozdania finansowego jest ściśle powiązany z określonymi z góry wskaźnikami.

⁹ http://www.csrinfo.org/images/stories/Publikacje_2013/grig4-part2-implementation-manual.pdf [dostęp: 06.03.2015].

Tabela 2

Wskaźniki ekonomiczne w raportowaniu GRI

Aspekt	Zakres	Rodzaj wskaźnika	Charakterystyka
Wyniki ekonomiczne	Podstawowy	EC 1	Bezpośrednia wartość ekonomiczna wytworzona i rozdzielona z uwzględnieniem przychodów, kosztów operacyjnych, płac pracowników, dotacji i innych inwestycji na rzecz społeczeństwa, niepodzielonych zysków oraz wypłat dla właścicieli kapitału i instytucji państwowych.
		EC 2	Implikacje finansowe i inne ryzyka oraz szanse dla działań organizacji wynikające ze zmian klimatycznych.
		EC 3	Pokrycie zobowiązań emerytalnych organizacji wynikających z programów o zdefiniowanych świadczeniach.
		EC 4	Znaczące wsparcie finansowe uzyskane od państwa.
Obecność na rynku	Dodatkowy	EC 5	Wysokość wynagrodzenia pracowników najniższego szczebla w stosunku do płacy minimalnej na danym rynku w głównych lokalizacjach organizacji.
	Podstawowy	EC 6	Polityka, praktyki oraz udział wydatków przeznaczonych na usługi lokalnych dostawców w głównych lokalizacjach organizacji.
		EC 7	Procedury w zakresie zatrudnienia pracowników z rynku lokalnego oraz procent wyższego kierownictwa pozyskanego z rynku lokalnego w głównych lokalizacjach organizacji.
Pośredni wpływ ekonomiczny	Podstawowy	EC 8	Wkład w rozwój infrastruktury oraz świadczenie usług na rzecz społeczeństwa poprzez działania komercyjne, przekazywanie towarów oraz działania pro publico bono. Wpływ tych działań na społeczeństwo.
	Dodatkowy	EC 9	Zidentyfikowanie i opis znacznego pośredniego wpływu ekonomicznego wraz z wyróżnieniem skali i zakresu oddziaływania.

Źródło: http://www.csrinfo.org/images/stories/Publikacje_2013/grig4-part1-reporting-principles-and-standard-disclosures.pdf [dostęp: 06.03.2015].

Najważniejszymi zasadami ujętymi w wytycznych GRI są:

- Uwzględnienie interesariuszy – organizacja winna zdefiniować swoich interesariuszy i wyjaśnić w raporcie, w jaki sposób odnosiła się do ich oczekiwań.
- Istotność – w raporcie należy ująć tylko te aspekty i zagadnienia, które odnoszą się do oddziaływania społeczno-gospodarczego organizacji, jej wpływ na środowisko naturalne z uwzględnieniem ich oddziaływania na interesariuszy.
- Kontekst zrównoważonego rozwoju – odniesienie wyników organizacji do rozwoju zrównoważonego prezentując wyzwania, szanse, ryzyka, podjęte działania w odniesieniu do interesariuszy.
- Kompletność – należy objąć raportem istotne oddziaływania ekonomiczno-społeczne oraz środowisko naturalne w taki sposób, aby dać możliwość interesariuszom ocenę wyników raportowania.

Powyższe zasady wyraźnie wskazują na interesariuszy jako jeden z najważniejszych powodów przygotowywania raportów środowiskowych. Zgodnie z przeprowadzonym w 2012 roku przez CSRinfo badaniem raportowania biznesu w Polsce można stwierdzić, iż organizacje raportujące na polskim rynku angażują interesariuszy w sam proces raportowania, jednak nie jest to proces ugruntowany. Organizacje najczęściej podejmują się zidentyfikowania interesariuszy i na tym poprzestają. Natomiast zgodnie z wytycznymi to działania podjęte po etapie identyfikacji wydają się być najistotniejsze. Jest to obszar działania wymagający zdecydowanej poprawy ze względu na korzyści wynikające ze współpracy z interesariuszami.

Podsumowanie

Z badań *The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2013* wynika, że raportowanie społeczne należy do standardowych praktyk biznesowych na świecie; spośród 4100 przebadanych firm raporty przygotowuje 71% (wskaźnik ten rośnie, gdyż w 2011 roku wynosił on 64%).

Spśród 250 największych światowych przedsiębiorstw, aż 93 przygotowują raporty społeczne. Mniejszą popularnością cieszy się raportowanie zintegrowane. Tylko 10% badanych firm przygotowuje takie dokumenty, natomiast 51% informuje o CSR w swoich rocznych sprawozdaniach finansowych (tu wzrost jest niezwykle silny – w 2011 roku było to 20%, a w 2008 roku – tylko 8%).

W chwili obecnej można stwierdzić, iż raportowanie społeczne jest w Polsce nadal rzeczą nową. Zgodnie z danymi zawartymi w raporcie KPMG w Polsce i Forum Odpowiedzialnego Biznesu pt. *Spoleczna odpowiedzialność biznesu: fakty a opinie*, duże i średnie firmy w Polsce są świadome zasadności prowadzenia odpowiedzialnego biznesu. Najczęściej raportują organizacje mające powiązania z kapitałem zagranicznym. Za najistotniejszą potencjalną korzyść uważa się poprawę wizerunku firmy na rynku. Kolejnym ważnym benefitem, jaki może odnieść firma, jest wzrost akceptacji przez otoczenie. Analizując dane zawarte w raporcie pt. *Spoleczna odpowiedzialność biznesu – fakty a opinie*¹⁰, można stwierdzić, że w najbliższych latach można spodziewać się rozwoju tej koncepcji w polskich firmach.

Działania z zakresu CSR najczęściej podejmowane są w dużych i rzadziej średnich organizacjach. Skupiają się one na ochronie środowiska naturalnego, rozwoju społeczności lokalnych, nauce, edukacji czy wspieraniu przedsiębiorczości.

Sytuacji w Polsce przyjrzała się firma CSRinfo, realizując badanie *Raportowanie CSR w Polsce 2013*. Według danych zawartych w raporcie, w 2012 roku powstało 41 raportów społecznych, w tym 28 sporządzonych zostało według wytycznych GRI. W 2013 roku

¹⁰ <http://odpowiedzialnybiznes.pl/publikacje/spoleczna-odpowiedzialnosc-biznesu-fakty-a-opinie-wspolne-badanie-kpmg-polska-i-forum-odpowiedzialnego-biznesu/> [dostęp: 07.03.2015].

z kolei powstały pierwsze raporty organizacji niebiznesowych, przygotowane przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu oraz Miasto Warszawę.

W 2012 roku, na zlecenie Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych, GES oraz Accreo Taxand, przeprowadzono badanie 831 spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, w tym również na rynku NewConnect. Obejmowało ono między innymi analizę poziomu raportowania danych pozafinansowych w obszarze ESG (*Environment* – zarządzanie środowiskiem, *Social* – odpowiedzialność społeczna, *Government* – ład korporacyjny).

W obszarze zarządzania środowiskiem jedna spółka ocenę zadowalającą (b+), 1,9% spółek otrzymało ocenę „b”, 2,4% ocenę „b-”, 12,3% spółek otrzymało ocenę „c+”. Wreszcie 83,3% firm otrzymało ocenę „c”. Spośród nich 12,4% czyli 86 spółek giełdowych posiada znikomy zakres informacji, a 87,6% czyli 606 spółek giełdowych nie publikuje żadnej informacji w obszarze zarządzania środowiskiem¹¹. Podobne wyniki zostały osiągnięte w obszarze odpowiedzialności społecznej. Tylko jedna spółka uzyskała ocenę na poziomie b+. Ocenę b otrzymało 0,7% spółek, zaś 1,1% ocenę b-, Najwięcej spółek, bo aż 93% uzyskało ocenę c. Analizując ostatnią grupę spółek wskazano na całkowity brak raportowania w 643 spółkach.

Jedynie w obszarze raportowania dotyczącego ładu korporacyjnego można stwierdzić, że sytuacja przedstawia się lepiej. 0,4% badanych spółek otrzymało ocenę najwyższą a, 6,4% ocenę b, 25,3% ocenę b+, 43% ocenę b. Jedynie 3,5% otrzymało ocenę c. Spośród tej grupy tylko 10 spółek nie publikuje żadnej informacji w obszarze ładu korporacyjnego, zaś 19 posiada znikomy zakres informacji¹².

Na podstawie dostępnych danych można stwierdzić, iż powszechność raportowania społecznego w Polsce odbiega od standardów światowych. Obserwując obecnie obowiązujące trendy w tym obszarze należy spodziewać się, że z czasem stanie się to regułą ze względu na korzyści ekonomiczne i społeczne jakie ze sobą niesie raportowanie CSR.

Bibliografia

- Borowiec L. (2013), *Rola rachunkowości w raportowaniu społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR)*, „Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów; Zeszyt Naukowy”, nr 129, SGH, Warszawa.
- Cykl raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju GRI. Poradnik dla małych i średnich organizacji* (2011), GRI.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca Dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/384 w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności poprzez niektóre duże spółki oraz grupy (2013), Strasburg.
- Marcinkowska M. (2004), *Roczny raport z działań i wyników przedsiębiorstwa*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków.

¹¹ http://seg.org.pl/sites/seg13.message-asp.com/files/seg_esg_ksiazka_www_ostateczne.pdf [dostęp: 10.03.2015].

¹² Tamże.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. z 2009 r. Nr 33, poz. 259).

Świdarska G. (2007), *Wyzwania dla ekspertów rachunkowości wobec nowych koncepcji raportowania, rachunkowość, wczoraj, dziś i jutro*, SKwP, Warszawa.

Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz.U. z 1994 r. Nr 121, poz. 591).

<http://odpowiedzialnybiznes.pl/hasla-encyklopedii/spoleczna-odpowiedzialnosc-biznesu-csr/>

<http://odpowiedzialnybiznes.pl/hasla-encyklopedii/iso-26-000/>

<http://odpowiedzialnybiznes.pl/publikacje/spoleczna-odpowiedzialnosc-biznesu-fakty-a-opinie-wspolne-badanie-kpmg-polska-i-forum-odpowiedzialnego-biznesu/>

http://www.csrinfo.org/images/stories/Publikacje_2013/grig4-part2-implementation-manual.pdf

<http://ww1.prweb.com/prfiles/2015/03/05/12564104/Components%20of%20SandP%20500%20Market%20Value.jpg>

http://seg.org.pl/sites/seg13.message-asp.com/files/seg_esg_ksiazka_www_ostateczne.pdf

https://www.mr.gov.pl/media/15931/Raportowanie_Zintegrowane_Poradnik_2013.pdf

Non-Financial Reporting

Summary

The ever growing concern about the subject matters of corporate social responsibility forces the people managing the organisation to change their view of the business being run and to pay a particular attention to internal and external stakeholders. Unfortunately, while analysing the reports devoted to these problems as regards the organisations functioning in Poland, one may have an impression that this issue is not in the limelight, though, with influx of foreign capital, those concerned are more numerous from one year to another. In the first part, the author attempted to bring closer the issues related to reporting intangible assets, then to indicate the importance of GRI. An analysis comprised the available reports devoted to the CSR reporting prepared by the Responsible Business Forum (RBF) and KPMG. It seems that the direction of integrated reporting, financial and non-financial, is the requirement of our times and each organisation, which wants to appear and retain in the market under the conditions of competition, should make efforts related to preparation of such reports.

Key words: corporate social responsibility (CSR), Global Reporting Initiative (GRI), non-financial reporting, financial statements.

JEL codes: G00

Artykuł nadesłany do redakcji w lipcu 2016 roku.

© All rights reserved

Afiliacja:

dr inż. Barbara Karlikowska

Akademia Finansów i Biznesu Vistula

Wydział Biznesu i Stosunków Międzynarodowych

ul. Stokłosa 3

02-787 Warszawa

tel.: 22 457 23 00

e-mail: b.karlikowska@vistula.edu.pl